ROLUL TEHNOLOGIILOR DIGITALE ÎN ALEGERILE ELECTORALE PARLAMENTARE

Savina GOLAN,

studentă, anul I, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative

CZU: 342.843:342.53:004(478) golansavina@mail.ru

Dinamica accelerată a schimbărilor sociale, dar, mai ales, profunzimea acestor schimbări este condiționată de convergența noilor tehnologii ale informației. Acestea din urmă influențează și deciziile adoptate de către organizații, instituții ce vizează alinierea obiectivelor de integrare la cerințele concrete ale societăți super tehnologizate.

Actualitatea temei este determinată de transformarea digitală, care presupune de fapt, integrarea tehnologiilor digitale în aspectele oricărui domeniu de activitate.

Importanța și noutatea științifică. Acest subiect este important pentru că tehnologiile digitale schimbă în mod fundamental sectorul respectiv și oferă valoare adăugată părților interesate. Cu atât mai mult, aflându-ne în pragul unui proces electoral amplu, format din referendumul și alegerile prezidențiale din acest an, precum și scrutinul parlamentar din 2025, este crucial să analizăm alegerile ca instituții ale societății contemporane, precum și impactul celei de-a patra revoluții industriale asupra acestora sub forma tehnologiilor digitale.

Scopul studiului dat: a constata importanța obiectivului de politică electorală în contextul transformării digitale a Republicii Moldova, în aliniere cu Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană.

Obiectivele cercetării sunt: identificarea tehnologiilor digitale care pot fi utilizate în cadrul campaniilor electorale; definirea conceptului de vot electronic; evaluarea avantajului tehnologiilor moderne/votului electronic în cadrul campaniilor electorale/ parlamentare.

În calitate de **metode de cercetare** au fost utilizate metoda analizei, documentării, comparației.

Charles Montesquieu sublinia că „Poporul va face o alegere reușită, alegându-i pe cei cărora le va încredința realizarea voinței sale”[1].

În această ordine de idei, Constituția Republicii Moldova în art.61, alin. (1) stabilește că „Parlamentul este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat”[2]. Iar, scrutinul parlamentar reprezintă „o acțiune prin care cetățenii selectează și desemnează prin vot cei 101 deputați din Parlamentul Republicii Moldova, în baza sistemului electoral al reprezentării proporționale pe listă, într-o singură circumscripție electorală națională, când întreg corpul electoral al țării votează pentru aceiași candidați”[3].

Deci, delegarea dreptului de a exercita suveranitatea se asigură prin alegeri, prin intermediul votului universal [4].

Și dacă să ne referim la votul utilizat în cadrul alegerilor, putem susține că o noutatea este votul electronic - un mod de exercitare a dreptului de vot prin intermediul unei

platforme accesibile pe internet, cu utilizarea unui mijloc de identificare electronică a alegătorului.

În acest context, menționăm că soluțiile digitale sunt deja utilizate în diferite faze ale ciclului electoral de către organele electorale, alegători, partidele politice, justiția electorală, mass-media și altele. Deci, tehnologiile digitale sunt instrumente, platforme și procese care utilizează tehnologia informației și comunicațiilor pentru a manipula, stoca, transmite și gestiona date și informații într-un mediu digital.

De la utilizarea rețelelor sociale pentru mobilizarea susținătorilor și promovarea candidaților, până la utilizarea datelor și algoritmilor pentru microtargeting și analiza opiniei publice, tehnologiile digitale au transformat modul în care politicienii își construiesc campaniile și cum alegătorii își formează opinia politică. Totuși, această evoluție ridică și întrebări importante legate de transparența procesului electoral, securitatea cibernetică și crearea bulei informaționale – fenomen sub incidența căruia cad toate statele, indiferent de maturitatea democratică și dezvoltarea economică a acestora [5].

În acest sens, Comisia Electorală Centrală a emis la 4 august 2023 *Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public*[6] intrat în vigoare la 6 august 2023, în care se disting principiile transparentizării publicității politice, responsabilizării persoanelor promovatoare și trasabilității comunicărilor. Aceasta ar evita polarizarea și fragmentarea opiniei publice, dezinformarea și manipularea, supraexpunerea și suprarezistența cetățenilor la publicitatea electorală.

Prin urmare, tehnologiile digitale pot fi integrate în procesul electoral din Republica Moldova prin intermediul votului electronic, campaniilor online și publicității digitale, monitorizării și transparenței electorale, educației electorale, analizei datelor electorale etc.

La etapa actuală, Republica Moldova face tot mai mulți pași pentru a se alinia la busola digitală a Uniunii Europene și a face față acestui imperativ global de restructurare socială în favoarea tehnologiilor digitale. Astfel, la 21 septembrie 2023, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat un proiect de lege care prevede instituirea sistemului de vot electronic în consiliile locale, raionale și cele municipale. Această inițiativă a fost precedată de emiterea „Conceptului sistemului de vot prin internet/e-Votare”[7] de către Comisia Electorală Centrală la 27 iunie 2022.

Cu toate că în Republica Moldova votul electronic este o noutate, acesta are o istorie bogată în practica altor state. Conform unui studiu realizat de Institutul Internațional de Democrație și Asistență Electorală(IDEA) în 2015 [8] (valabil în 2024), votul electronic este folosit la nivel național sau regional în SUA, Canada, Mexic, Estonia, Federația Rusă, India etc.; votul electronic a fost folosit anterior dar a fost abandonat în Olanda, Norvegia, Finlanda, Germania etc.; votul electronic nu a fost folosit vreodată în Suedia, Kazahstan, majoritatea statelor din Africa; votul electronic nu a fost folosit, însă sunt teste și studii de fezabilitate pentru a-l introduce în Republica Moldova, Columbia, Marea Britanie, Lituania etc.

În acest mod, **concluzionăm** că soluțiile digitale pentru alegeri electorale parlamentare din Republica Moldova trebuie să respecte principiile aplicabile pentru alegerile democratice, adică să aducă mai multă transparență, eficiență și participare civică,

însă este esențial să se asigure integritatea procesului electoral și accesul la tehnologie a tuturor cetățenilor, prin ajustarea cadrului legal național. Consolidarea și eficientizarea alegerilor parlamentare cu ajutorul mijloacelor digitale ar spori amploarea principiului reprezentativității în societate – principiu fundamental al democrației moderne.

Referențe:

1. MONTESQUIEU C. *Despre spiritul legilor*, Vol.I, București: Editura Științifică, 1964.
2. C*onstituția Republicii Moldova* din 29.07.1994. Monitorul oficial Nr. 1 12.08.1994.
3. BUCĂTARU, I., BEVZIUC, V., KRUGLIȚKI, M., GRÎU, N., HANDRABURA, L. *Cultura electorală în statul democratic, curs universitar.* Chișinău, 2023.
4. POPA, V. *Tratat de drept constituțional,* Chișinău 2021.
5. VOZIAN, N. *Cum reușesc rețelele de socializare să impulsioneze fenomenul de bulă informațională în Moldova și cum îl prevenim?* În: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/md/Policy-Paper_Echo-chambers-in-Moldova_RO.pdf
6. *Hotărârea Comisiei Electorale Centrale* Nr. 1155 din 04-08-2023 *pentru aprobarea Regulamentului privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public.* Monitorul Oficial Nr. 306-309, art. 791 11.08.2023.
7. *Hotărârea Comisiei Electorale Centrale* Nr. 572 din 27-06-2022 *cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului de vot prin internet „e-Votare”.* În: https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-aprobarea-conceptului-sistemului-de-vot-prin-internet-2751_102035.html
8. *USE OF E-VOTING AROUND THE WORLD,* International IDEA 2015. În: https://www.idea.int/news-media/media/use-e-voting-around-world

Recomandat
***Violeta GHERASIMENCO**, magistru în drept, lector univ.*